

4/10/18

SET- 1

केन्द्रीय विद्यालयः, वायुसेनास्थलम्, बागडोगरा		Total pages - 7
अर्धवार्षिक परीक्षा 2018 - 2019		
विषयः - संस्कृतम् (Sanskrit)	कक्षा - षष्ठी (6th)	
समयः - (2*1/2 घंटे)	पूर्णांकाः - 80	
नाम -	क्रमांकः -	
कक्षा -	अनुभागः -	
विषयाध्यापकस्य हस्ताक्षरम्	निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्	

निर्देशाः - 1. अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।

2. सर्वेषाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि अस्मिन् एव पत्रे दातव्यानि ।

खण्डः (क) अपठितावबोधनम् 10 अंकाः

प्रश्नः (1) निम्नलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - 10 अंकाः
राहुलः जन्तुशालाम् गच्छति । सः जनकेन सह गच्छति । तत्र सः सिंहम् पश्यति ।
सिंहः उच्चैः गर्जति । ततः सः मयूरं पश्यति । मयूरः उपवने शोभनं नृत्यति । सः वृक्षे वानरं
दृष्ट्वा भयभीतः अस्ति । वानरः कदलीफलम् खादति । एकः अन्यः वानरः अपि तत्र कूर्दति ।
जन्तुशालायाम् अनेके मृगाः सन्ति । राहुलः सर्वान् मृगान् पश्यति प्रसन्नः च भवति । ततः सः
गृहम् आगच्छति ।

i एकपदेन उत्तरत -

1 * 4 = 4

(क) राहुलः कुत्र गच्छति ?

.....

(ख) सः केन सह गच्छति ?

.....

(ग) कः उच्चैः गर्जति ?

.....

(घ) वानरः किं खादति ?

.....

ii पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 * 2 = 4

(क) मयूरः किं करोति ?

(ख) राहुलः कदा भयभीतः अस्ति ?

iii भाषिक कार्यम् -

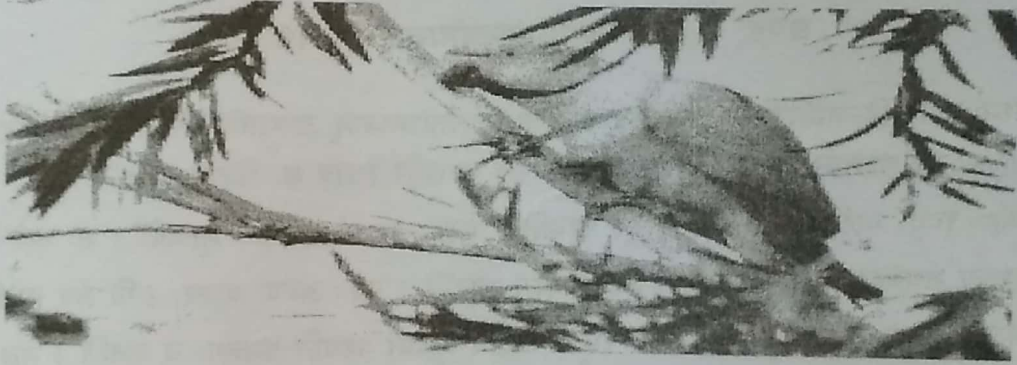
1 * 2 = 2

(क) अनुच्छेदात् द्वयम् अव्ययपदम् लिखत ?

(ख) " जनकेन " अत्र का विभक्तिः, किम् वचनम् ?

खण्डः - (ख) रचनात्मकलेखनम् 10 अंकाः :

प्रश्नः (2) चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषातः पदानि च प्रयुज्य पञ्च वाक्यानि रचयत - 1 * 5 = 5 अंकाः

खगः,	बीजम्,	वृक्षे ,	शुकस्य ,	हरितः,
------	--------	----------	----------	--------

(क) एतत् चित्रम् अस्ति ।

(ख) शुकः तिष्ठति ।

(ग) शुकः खादति ।

(घ) अस्य वर्णः भवति ।

(ङ) एषः बालानाम् प्रियः भवति ।

प्रश्नः (3) मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा कथां पूरयत -

1/2 x 10 = 5

मनोरथैः	पिपासितः	उपायम्	स्वल्पम्	पाषाणस्य	कार्याणि
उपरि	सन्तुष्टः	पातुम्	इतस्ततः	कुत्रापि	

एकदा एकः काकः (1) ----- आसीत् । सः जलं पातुम् (2) ----- अभ्रमत् । परं (3) ----- जलं न प्राप्नोत् । अन्ते सः एकं घटम् अपश्यत् । घटे (4) ----- जलम् आसीत् । अतः सः जलम् (5) ----- असमर्थः अभवत् । सः एकम् (6) ----- अचिन्तयत् । सः (7) ----- खण्डानि घटे अक्षिपत् । एवं क्रमेण घटस्य जलम् (8) ----- आगच्छत् । काकः जलं पीत्वा (9) ----- अभवत् । परिश्रमेण एव (10) ----- सिध्यन्ति न तु (11) ----- ।

खण्डः - (ग) पठितावबोधनम् 30 अंकाः

प्रश्नः (4) गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

6 अंकाः

एषः समुद्रतटः । अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति । केचन तरङ्गैः क्रीडन्ति । केचन च नौकाभिः जलविहारं कुर्वन्ति । तेषु केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति । बालिकाः बालकाः च बालुकाभिः बालुकागृहं रचयन्ति । मध्ये मध्ये तरङ्गाः बालुकागृहं प्रवाहयन्ति । एषा क्रीडा प्रचलति एव । समुद्रतटाः न केवलं पर्यटनस्थानानि अत्र मत्स्यजीविनः अपि स्वजीविकां चालायन्ति ।

i एकपदेन उत्तरत -

1 * 2 = 2

(क) जनाः पर्यटनाय कुत्र आगच्छन्ति ?

(ख) कया जलविहारं कुर्वन्ति ?

ii पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 * 1 = 2

(क) समुद्रतटाः केवलं पर्यटनस्थानानि किम् ?

iii भाषिक कार्यम् -

1 * 2 = 2

(क) " नौकाभिः " अत्र का विभक्तिः, किम् वचनम् ?

(ख) अनुच्छेदात् द्वयम् अव्ययपदम् लिखत ?

प्रश्न: (5) अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत -

1 * 4 = 4

(क) शृगालस्य मित्रं कः आसीत् ?

(ख) स्थालीतः कः भोजनं न अखादत् ?

(ग) बकः शृगालाय भोजने किम् अयच्छत् ?

(घ) शृगालस्य स्वभावः कीदृशः भवति ?

प्रश्न: (6) अधोलिखितानाम् प्रश्नानाम् उत्तरं ददातु -

1 * 5 = 5

(क) जनाः काभिः जलविहारम् कुर्वन्ति ?

(ख) भारतस्य दीर्घतमः समुद्रतटः कः ?

(ग) जनाः कुत्र स्वैरम् विहरन्ति ?

(घ) बालकाः बालुकाभिः किम् रचयन्ति ?

(ङ) कोच्चितटः केभ्यः ज्ञायते ?

प्रश्न: (7) तत्समशब्दान् लिखत -

1/2 * 4 = 2

यथा - सियार

शृगालः

(क) कौआ

(ख) मक्खी

(ग) बन्दर

(घ) बगुला

प्रश्न: (8) मञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1 * 5 = 5

बङ्गोपसागरः	प्रायद्वीपः	पर्यटनाय	क्रीडा	सङ्गमः
(क) कन्याकुमारी तटे त्रयाणां सागराणां	भवति ।	(ख) भारतदेशः		
इति कथ्यते ।	(ग) जनाः समुद्रतटं	आगच्छन्ति ।		
(घ) बालेभ्यः	रोचते ।	(ङ) भारतस्य पूर्वदिशायां	अस्ति ।	

प्रश्न: (9) - प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

1 * 4 = 4

(क) वृक्षाः कैः पातालम् स्पृशन्ति ?

(ख) वृक्षाः किम् रचयन्ति ?

(ग) विहगाः कुत्र आसीनाः ?

(घ) कौतुकेन वृक्षाः किम् पश्यन्ति ?

प्रश्नः (10) - उपयुक्तेन अर्थेन सह योजयत -

1/2 * 8 = 4

शब्दः	अर्थः
सा	तुम दोनों का
तानि	तुम सब
अस्माकम्	मेरा
यूयम्	वह (स्त्रीलिङ्गः)
आवाम्	तुम्हारा
मम	वे (नपुंसकलिङ्गः)
युवयोः	हम
तव	हमारा

खण्डः (घ) अनुप्रयुक्त व्याकरणम् 30 अंकाः :

प्रश्नः (11) पदानां वर्णविच्छेदं प्रदर्शयत -

1 * 5 = 5

यथा - लघुः = ल् + अ + घ् + उः

(क) सीव्यति =

(ख) वर्णाः =

(ग) कुक्कुरौ =

(घ) मयूराः =

(ङ) बालकः =

प्रश्नः (12) निर्देशानुसारं वाक्यानि परिवर्तयत -

1 * 5 = 5

यथा - एतत् पतति । (बहुवचने) - एतानि पतन्ति ।

(क) एते पर्णे स्तः । (बहुवचने) -

(ख) मयूरः नृत्यति । (बहुवचने) -

(ग) एतानि यानानि । (द्विवचने) -

(घ) छात्रे लिखतः । (बहुवचने) -

(ङ) नारिकेलं पतति । (द्विवचने) -

प्रश्नः (13) निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरुत

1 * 4 = 4

यथा - अहं पठामि । (बहुवचने) - वयं पठामः

(क) अहं नृत्यामि । (बहुवचने) -

(ख) त्वं पठसि । (बहुवचने) -

(ग) युवां क्रीडथः । (एकवचने) -

(घ) आवां गच्छावः । (बहुवचने) -

प्रश्नः (14) तृतीया विभक्तिप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत -

1 * 5 = 5

यथा - व्योमः मित्रेण सह गच्छति । (मित्र)

(क) बालकाः ----- सह पठन्ति । (बालिका)

(ख) तडागः ----- विभाति । (कमल)

(ग) अहमपि ----- खेलामि । (कन्दुक)

(घ) अश्वः ----- सह धावन्ति । (अश्व)

(ङ) मृगाः ----- सह चरन्ति । (मृग)

प्रश्नः (15) कोष्ठकात् उचितपदप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत - $1 * 5 = 5$

(क) धनिकः धनं ददाति । (निर्धनम् / निर्धनाय)

(ख) बालः विद्यालयं गच्छति । (पठनाय / पठनेन)

(ग) सज्जनाः जीवन्ति । (परोपकारम् / परोपकाराय)

(घ) प्रधानाचार्यः पारितोषिकं यच्छति । (छात्राणाम् / छात्रेभ्यः)

(ङ) नमः । (शिक्षकाय / शिक्षकम्)

प्रश्नः (16) मञ्जूषातः अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

$1 * 6 = 6$ अंकाः

अद्य	अपि	प्रातः	कदा	सर्वदा	अधुना
(क)	-----		भ्रमणं स्वास्थ्याय भवति ।		
(ख)	-----		सत्यं वद ।		
(ग)	त्वं -----		मातुलगृहं गमिष्यसि ?		
(घ)	दिनेशः विद्यालयं गच्छति, अहम् -----				तेन सह गच्छामि ।
(ङ)	-----		विज्ञानस्य युगः अस्ति ।		
(च)	-----		रविवासरः अस्ति ।		